

TÜRKİYE MÜTEAHHİTLER BİRLİĞİ
TMB Yönetim Kurulu Üyesi Kartal USLUEL

TürkMMMB 12. Teknik Müşavirlik Kongresi
26 Nisan 2018 Holiday Inn Ankara

Sayın Başkan,
Saygıdeğer Konuklar,

Türk Müşavir Mühendisler ve Mimarlar Birliği'nin 12 yıldır başarıyla düzenlediği Teknik Müşavirlik Kongresi'nde, Türkiye Müteahhitler Birliği Yönetim Kurulu adına sizlere hitap etmekten büyük mutluluk duyuyorum.

Türkiye Müteahhitler Birliği ile Türk Müşavir Mühendisler ve Mimarlar Birliği olarak kesintisiz iletişimimizi ve işbirliğimizi sürdürmek konusundaki kararlılığımızın inşaat sektörünün gelişimi açısından büyük değer taşıdığına inanıyorum.

Biliyorsunuz Kongrede bu yıl, sorunlarımıza ilişkin farkındalığımızın geleceğimizi şekillendirmedeki önemine "Afetler" konusu çerçevesinden bakıyoruz. İçinde yaşadığımız yüzyılda doğal ve insan kaynaklı afetlerin sayısı ile şiddetindeki artış dikkate alındığında, inşaat sektörümüzün çok önemli bir kesişim noktasında bulunduğu ortadadır. Dünya genelindeki doğal afetlere bakıldığında 31 çeşit doğal afetin 28'inin meteorolojik afetlerden oluştuğu gözlenmektedir.

Türkiye için ise başlıca afetler deprem, kuraklık, taşkın, heyelan ve yangın olarak sıralanmaktadır.

Başta iklim değişikliği olmak üzere, doğal afetler karşısında alınacak önleyici tedbirler, risk ve kayıp azaltıcı önlemler kısa vadede kesin çözümler getiremeyecek olsa da orta vadede etkin sonuçlar doğurmaktadır.

Mühendislik hizmetleri ve inşaat sektörü, binaların ve altyapının planlama aşamasından tasarım ve inşa süreçlerine kadar afet risklerinin azaltılması konusunda anahtar rol üstlenen sorumluluğu yüksek bir sektördür. Sektörümüz, mevcut bilgi birikimi, kabiliyetleri ve teknolojiyle afet yönetimi noktasında kamuya önemli katkılar verecek bir potansiyele de sahiptir.

Etkin risk değerlendirmeleri ve ölçümleri yalnızca yatırımcılar ve sigorta sektörü için değil toplumun geneli ve politika belirleyiciler için de son derece önemlidir. Bu sayısal yaklaşımlar, politika belirleyicilerin arazi kullanım planları hakkında karar verirken söz konusu bölgenin doğal afet senaryolarının sosyal, ekonomik ve finansal sonuçlarını da göz önünde bulundurmalarını zorunlu kılmaktadır. Devletin iklim değişikliğiyle mücadelede önemli bir rol üstlenmesi ve özellikle kamu-özel sektör işbirliğini teşvik etmesi gerekmektedir.

Ayrıca doğal afetler sonucunda oluşan büyük ekonomik kayıplar çoğunlukla devlet tarafından üstlenilmektedir. Sigorta ve reasürans piyasasının oluşturduğu bir sistem olmadığı takdirde, yetersiz kalan geleneksel bütçe olanakları devletin

borçlanarak ve sonrasında vergi politikası ile oluşan açığı kapatma çabasına neden olmaktadır. Bu durum, doğal afet risk yönetimi ve finansmanında kamu ve özel sektör işbirliğini gerekli kılmaktadır.

-Deprem-

Değerli Misafirler,

Türkiye'nin topraklarının %93'ünün, nüfusun %95'inin ve sanayi kuruluşlarının %98'inin deprem kuşağında bulunduğu dikkate alındığında; deprem, toplumsal belleğimizi büyük kayıplar ve derin acılarla yüklemiş bir numaralı doğal afettir. Sadece düne ait bir deneyim değil, aynı zamanda içinde bulunduğumuz andan yarınlarımıza uzanan çok ciddi bir tehdittir.

Farklı istatistikler bulunmasına karşın, akademik raporlara göre ülkemizde 1900'lü yıllarda Marmara Depremi de dahil olmak üzere toplam 151 hasar yapıcı nitelikte deprem olmuştur. Bu depremlerde; 650 bin 786 bina yıkılmış veya ağır ölçekli hasar görmüş, 97 bin 839 kişi hayatını kaybetmiştir.

17 Ağustos 1999 depremi sonrasında; binaların %90'ında kalitesiz beton kullanıldığı, %65'inde korozyon sorunu bulunduğu ve %62'sinde tuzdan arındırılmamış deniz kumu kullanıldığı saptanmıştır. Ayrıca %24'ünde zeminden kaynaklanan sorunların olduğu, %12'sinde mimari hatalar bulunduğu ve %11'inde de betonun yeterince sulanmamış olduğu tespit edilmiştir.

Büyük depremler sonrasında, su, elektrik, haberleşme, kanalizasyon, doğalgaz, yol sistemleri zarar görmüş; depremin gerçekleştiği bölgede coğrafi değişimler yaşanmış; tarımsal alanlar tahrip olmuş, çevre kirliliği gibi olumsuz sonuçlar doğmuş, ekolojik denge bozulmuştur. Özetle; yaşanan depremlerin Türkiye'ye faturası bir hayli ağır olmuş, Türkiye ekonomisi de ağır yaralar almıştır.

Deprem başta olmak üzere, tüm afetler; başta yönetim becerileri olmak üzere, bir toplumun normal şartlar altında su yüzüne çıkmayan ve geçirilebilen yetmezliklerinin çok kısa sürede ve en acıklı biçimlerde ortaya dökülmesine neden olmaktadır. Yaşanan sarsıntı yerin üstünde insan eliyle inşa edilmiş tüm sistemleri etki alanına almakta ve "Nerelerde hata yapıyoruz?" sorgulamasını çok ciddi olarak gündeme getirmektedir. Bu sorgulama ve çözüm arayışı, ne yazık ki yer sarsıntısındaki sismik dalgalarda olduğu gibi giderek hafiflemekte ve yerini bir sonraki depreme kadar süren kış uykusunun rehabetine bırakmaktadır.

Ülkemizde deprem riski ile mücadele konusunda önemli adımlar atılmaktadır. 31 Mayıs 2012 tarihinde "Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun" Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Ülkemizin deprem haritası, 22 yıl sonra geçtiğimiz aylarda yenilenmiştir. Yeni Deprem Bina Yönetmeliği ise 2018 yılı Mart ayı içerisinde yürürlüğe girmiştir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından hazırlıkları sürdürülen Deprem Yasası Tasarısı'nın da Meclis'e gelmesi beklenmektedir.

Toplumsal alışkanlıkları ve gelenekleri arasında planlı örgütlenme ve eşgüdüm kavramlarının henüz kuvvetle yer tutmadığı ülkemizde bu hedefe hemen ulaşılması çok da kolay değildir. Ancak akılcı bir ilginin konuya süratle yöneltilmesi ve uygulamada sabırlı olunması kaydıyla belli bir zaman diliminde bu gelenek ve alışkanlık eksikliğine rağmen mesafe alınabileceği de kesindir.

İçinde bulunduğumuz çağda, yaşadığımız mekanların bilim ve tekniğe uygun olarak inşa edilmiş olması gerekmektedir. Bu durum aslında gelişmiş toplumlarda, kaçınılmaz bir mecburiyet olmasına rağmen bizim ülkemiz için ne yazık ki en azından bugün için bir kalite düzeyini göstermektedir.

Devletimizin, afetler bakış açısıyla gerekli planlamaları yapması ve tedbirleri alması gerekmektedir. Yapı kalitesini yükseltici ve kentsel imar düzenini rasyonelleştirici önlemler alınmalıdır. Bu önlemlerin teknik çatisı ilgili devlet kurumlar ile araştırma ve uygulama planlaması konusundaki deneyimli uzmanların ortaklaşa gayretiyle oluşturulabilir.

Kentsel dönüşüm, bina bazlı ve rant odaklı ele alınmamalı; bütünsel bazda sürdürülebilirlik hedefiyle bilimsel olarak planlanarak, uygulanmalıdır.

Yap-Sat sektörü mevcut denetimsiz işleyişinden kurtarılmalıdır. Sektörün tanımı yapılmalı, yetki ve sorumlulukları belirlenmelidir.

Ülkemizde mesleğin itibarını zedeleyen ve bu işi layıkıyla yapan profesyonelleri fazlasıyla rencide eden denetimsizliğe son verilmelidir. Ayıplı iş yapan firmaların sektörden ayıklanmasına olanak sağlayan yasal zemin hazırlanmalıdır.

Ayrıca deprem ve diğer afetlerde risklerden korunmak için sigorta sisteminin güçlendirilmesi önem taşımaktadır. Sigorta şirketlerinin yeni yapılarda arazi seçiminden itibaren risklere karşı denetim mekanizması olarak konumlandırılması sağlanmalıdır.

-İklim değişikliği, taşkınlar ve kuraklık-

Kıymetli Konuklar,

Yarı kurak bir iklim kuşağında bulunan Türkiye için depremden sonra üzerinde durulması gereken diğer önemli tehdit, kuraklıktır. Küresel iklim değişikliği sonucunda artan sıcaklıklar ve azalan yağışlar, kuraklığın sıklık ve şiddetini artırmaktadır. Birçok doğal afetin aksine yavaş gelişim gösterebilen ve kimi zaman bir ülkenin tümünü bulan çok geniş alanlarda ekonomik, çevresel ve sosyal etkilere sebep olabilen kuraklık, "sessiz afet" olarak da tanımlanmaktadır.

Temel nedenleri insan faaliyetleri kaynaklı olan küresel ısınmaya bağlı olarak artan su sorunu, devletler ve uluslararası örgütler için öncelikli gündem maddesi haline gelmektedir. Birleşmiş Milletler'in 15 yıllık Kalkınma Hedeflerinden biri, "Sürdürülebilir Kalkınma için Su" başlığını taşımaktadır. Burada ana hatlarıyla iki sorun sıralanmaktadır: Suya erişimi olmayanlara su sağlamak ve su kaynaklarının sürdürülebilir kullanımını sağlamak.

Henüz su sıkıntısı çekmeyen ülkelerden biri olan Türkiye de geleceği için sürdürülebilirlik konusunda politikalar üretmek ve uygulamak durumundadır. Uzmanlar son 10 yılda Fırat'ın sularının yüzde 15 azaldığına dikkat çekerken, artan kişi başına su tüketimimizde birkaç yıl sonra bugünkü alışkanlıklarımızı sürdürmenin mümkün olmayacağına işaret etmektedir.

Su kaynaklarının sürdürülebilir kullanımında evsel kullanımda ve tarımda akılcı uygulamaların önemi çok büyüktür. Ülkemizde kentlerdeki kayıp-kaçak oranının yüksek olması, bu sebeple kentlere sağlanan suyun yaklaşık yarısının kullanılmadan iletim hatlarında kaybolması söz konusudur. Tüketimin ölçülmesinde sorunlar yaşansa da tarımda su kullanım oranı %70 olarak ifade edilmektedir. Bu oran, Avrupa'da %30'dur. Türkiye'nin sulama sistemlerinde su tasarrufu sağlayan ileri teknolojiye geçmesinin zamanı çoktan gelmiştir. Kuraklığın olumsuz etkilerini ve ülkemizde oluşturduğu zararları azaltma konusunda ise kuraklık esnasında devreye sokulan kriz yönetimi stratejileri yetersiz kalmakta ve uzun vadeli gereksinimleri karşılayamamaktadır. Sürdürülebilir su politikası, artan nüfus ve gıda üretimi için zorunlu olmakla birlikte kuraklık yönetimi için yasal bir düzenleme de zorunludur.

İstatistiklere göre; Türkiye'de depremde sonra en büyük can kaybı ve ekonomik zararın yaşandığı, taşkın felaketine de dikkat çekmekte fayda vardır. Son yıllarda küresel iklim değişikliğinin ve yanlış arazi kullanımı etkisi ile yaşanan taşkınların sayısında ve etkisinde önemli artışlar olmakta; daha önce taşkın yaşanmamış yerlerde de bu felaket görülmeye başlanmıştır. Ekonomik gelişmenin ve nüfus artışının getirdiği baskı ile de taşkın riski artmakta; özellikle yoksulların taşkınlardan etkilenme hassasiyetini ve kırılganlığını yükseltmektedir.

Değerli Konuklar,

Unutulmamalıdır ki; doğa olayları çoğunlukla biz insanlar tarafından afete dönüştürülmektedir.

Deprem konusunda Türkiye'ye örnek gösterilen ülkelerden Şili, 2015 yılındaki 8.3 büyüklüğündeki depremde önceki kötü deneyimlerinin ardından aldığı geniş önlemlerle can kaybını çok sınırlı yaşamıştır. Farkındalık, eğitim ve denetimler sayesinde ülke; depreme hazırlıklı yakalanmış, afette hayatını kaybedenlerin sayısı 14 olmuştur.

Olası İstanbul depreminin getirebileceği sonuçlara dair raporlar endişe vericidir. Ülkemizin de bilimi referans alan uzmanca bir bakışla, sabır, özen ve duyarlılığını koruyarak bir sonraki kaçınılmaz depreme hazırlanmayı gündeminin üst sıralarına alması en büyük dileğimizdir.

Küresel ısınmanın en önemli sonuçlarından biri dünya genelinde iklime bağlı doğal afetlerin sayı ve ölçeğinde meydana gelen artıştır. Ülkemizde daha etkin bir afet yönetimi için öncesinden başlayarak kuraklık konusunda risk tabanlı yönetim stratejilerinin uygulanması gerekmektedir.

Türkiye Mütcaahhitler Birliği olarak, ÷lkemiz için son derece hayati önem taşıyan doğal afetler konusunda çözümlerinin takipçisi olmaya kararlı, hayata geçirilmelerine katkıda bulunmaya da her zaman hazırız...

Sektörümüzün öncü sivil toplum örgütleri olarak, inşaat sektöründe topluma ve çevreye duyarlı, şeffaf, hesap verebilir ve sürdürülebilir bir yatırım ortamının oluşması bizlerin en önemli hedefi olmalıdır.

Sözlerime burada son verirken, Kongrenin tüm sektörel paydaşlarımız için başarılı, verimli ve ufuk açıcı olmasını diliyorum; saygılarımı sunuyorum.